

VANLANGENHAEKE, Jan-Baptist (eigenlijk Joannes Baptiste) (Appelterre-Eichem 26 november 1850 – Appelterre-Eichem 7 mei 1908).

Werd geboren in een welgesteld gezin dat landerijen verpachtte en een landbouwbedrijf uitbaatte. Na de basischool in het aangrenzende Aspelare, volgde Vanlangenhaeke algemeen vormend onder-

wijs: van 1862 tot 1865 in een private instelling in Ninove en vervolgens tot 1872 aan het jezuïetencollege in Aalst. Daarna studeerde hij aan de Katholieke Universiteit Leuven, waar hij lid werd van **Met Tijd en Vlijt** en in 1877 promoveerde tot doctor in de rechten.

Vanlangenhaeke vestigde zich als advocaat in zijn geboortedorp, maar hij pleitte zelden; hij was herenboer. In 1891 werd hij lid van het Aalsterse katholiek-Vlaamsgezinde Het Vlaamsche Taalgild, waar hij in contact kwam met **Pieter Daens**. Als ondervoorzitter van die vereniging pleitte hij er in 1892 voor om "de Vlaamse taalstrijd (te) ontwikkelen onder opzicht der sociale kwestie".

Van 1878 verstrekke Vanlangenhaeke op vrijwillige basis onderwijs aan onbemiddelde jongeren, waaronder de latere belangrijke daensistische militanten **Aloïs de Backer**, **Michel de Pelsmaeker**, **V. Soens** en **F. Sterck**. Samen met anderen voerden deze 'leerlingen' in 1891 de kiescampagne die Vanlangenhaeke als onafhankelijk-katholieke verkozene in de Oost-Vlaamse provincieraad bracht (tot 1895).

Vanaf 6 september 1891 publiceerde deze politiek betrokken groep in het katholiek, sociaal-progresieve weekblad **Klokke Roeland**, gefinancierd door Vanlangenhaeke die eveneens redacteur was tot 1895.

In april 1893 was Vanlangenhaeke actief bij de stichting van de daensistische **Christene Volkspartij**. Hij ondertekende enkele maanden later ook het eerste programma-vlugschrift van de partij. Intussen had hij echter reeds zijn strijdbaarheid en zijn politieke ambities afgezwakt. Die gewijzigde houding was het gevolg van moeilijkheden in zijn privé-leven en van zijn toezegging (aan de bisschop van Gent) om het radicalisme van de zogenaamde 'roelanders' af te remmen. In mei 1893 bood hij geen steun aan de radicale **Hector Plancquaert**, die in Waarschoot een dissidente lijst tegen de katholieken aanvoerde en die daarbij kon rekenen op de hulp van de actiefste roelanders.

In september 1894 zag Vanlangenhaeke af van een plaats op de lijst waarmee de daensisten in het arrondissement Aalst in oktober zouden deelnemen aan de parlementsverkiezingen. Maar toen bleek dat Plancquaert zijn plaats zou innemen, trok hij zijn besluit in. Omdat zijn kandidatuur door de daensisten niet meer werd aanvaard, trachtte hij vruchteloos een eigen lijst in de dienen. Einde oktober 1894 slaagde hij er wel in met een autonome lijst naar voren te treden naar aanleiding van de provincieraadsverkiezingen. Zijn optreden kende echter slechts een matig succes en op 8 oktober verliet hij **Klokke Roeland**, na conflicten tussen de radicale en de gematigde daensisten in de redactie. De **Christene Volkspartij** had hij reeds verlaten op 5 oktober 1894.

Nadat op 2 april 1905 via de kansels van de kerken de Romeinse veroordeling van de daensistische

priesters **Adolf Daens** en **Florimond-Alphonse Fonteyne** was afgekondigd, werd Vanlangenhaeke op eigen initiatief ontvangen door de Gentse bisschop, **Antoine Stillemans**. Daar stelde hij dat er definitief afstand diende genomen te worden van de gebroeders Daens en van Plancquaert. De daensistische pionier **Petrus van Schuylenbergh**, die Vanlangenhaeke had vergezeld tijdens het onderhoud bij de bisschop van Gent, stapte enkele dagen later over naar de **katholieke partij**. Hij nam *Klokke Roeland* mee naar het andere kamp.

Vanlangenhaeke's sociaal-Vlaamsgezinde actie was belangrijk voor de wordingsgeschiedenis van de **Daensistische Beweging**. Daarenboven vertegenwoordigt Vanlangenhaeke de belangrijke (en gemeenschappelijke) liberale wortel van de Daensistische Beweging en de V.B. in de geografische vierhoek Aalst-Brussel-Dendermonde-Ninove.

LITERATUUR: F.-J. Verdoodt, 'Vanlangenhaeke, Joannes Baptiste', in NBW, IX, 1981; – F. van Campenhout, LDB, 1993.

FRANS-JOS VERDOODT